
KORIŠTENJE DVOJEZIČNIH MATERIJALA S CILJEM POBOLJŠANE UKLJUČENOSTI RODITELJA UČENIKA- MIGRANATA: STUDIJA SLUČAJA PROVEDENA U ŠEST EUROPSKIH ZEMALJA

Projekt AVIOR (Open source multilingual teaching materials forum for migrant pupils in Europe; 01-12-2016 - 31-08-2019; Project Reference: 2016-1-NL01-KA201-022978)

Sinteza: Dr. Ellen-Rose Kambel, Rutu Foundation - 26.08.2019

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Sadržaj

UVOD	3
O ovom izvještaju	3
Uključenost roditelja učenika-migranata	3
Cilj studije slučajeve.....	6
Metodologija	7
1.1 Akcijsko istraživanje.....	7
1.2 Škole, učitelji, roditelji i učenici	7
1.3 Izazovi i ograničenja studije	9
Rezultati.....	11
2.1 Izbor materijala.....	11
2.2. Poboľjšano uključivanje roditelja.....	12
2.3 Drugi učinci	13
Zaključak.....	15
Reference	17
Prilog: Popis pitanja.....	19

Potpoma Europske komisije proizvodnji ove publikacije ne predstavlja potporu sadržaju koji odražava samo stavove autora i Komisija ne može biti odgovorna za uporabu sadržanih informacija.

UVOD

Između listopada 2018. godine i ožujka 2019. godine, 48 vrtića i osnovnih škola u deset europskih zemalja bilo je uključeno u eksperiment koji je roditelje i učitelje okupio oko različitih dvojezičnih materijala¹. Aktivnosti su bile dijelom trogodišnjeg Erasmus+ projekta iniciranog od strane partnera AVIOR-a.

U pojedinim slučajevima roditelji bi dolazili u razred i čitali priče na svom materinjem jeziku djeci čitavog razreda, dok su istovremeno učitelji priču ponavljali na (službenom) jeziku škole. U drugim bi se školama učitelji s roditeljima dogovarali oko materijala koji će djeca ponijeti kući kako bi roditelji s njima vježbali.

Koristili su i igru sa slikama u kojoj su djeca povezivala riječi i slike na jeziku škole te na svom materinjem jeziku. Vježbali su i zadatke oduzimanja i zbrajanja s roditeljima na svom materinjem jeziku. Nakon toga bi roditelji i učenici zajednički raspravljali o rezultatima. Neki su od roditelja zamoljeni ili bi se sami dobrovoljno javljali da dovrše materijale na kojima prijevodi nisu bili završeni ili da ih prevedu kada su materijali bili na drugačijem jeziku (dijalektu) od onoga koji su govorili kod kuće.

O ovom izvještaju

Izvještaj je sažetak rezultata studija slučaja provedenih u svih šest zemalja kao jedan od ciljeva AVIOR-a: povećanje uključenja roditelja djece migranata u proces učenja njihove djece na način da učitelji i roditelji surađuju u radu s novim višejezičnim resursima te da učitelji i roditelji stvore mrežu suradnje. Izvještaj se temelji na pisanim izvještajima partnera projekta: NEPC-a (Hrvatska), Praxisa (Estonija), Farafina instituta (Njemačka), Sveučilišta Zapadne Makedonije (Grčka), kooperative Terremondo (Italija) te zajedničkog izvješća Risbo i Rutu fondacija (Nizozemska).

Uključenost roditelja učenika-migranata

Brojna istraživanja ukazuju na to da uključenost roditelja u obrazovanje njihove djece ima pozitivan učinak na kognitivan razvoj i rezultate njihove djece (Santos et al 2016.; Van Driel,

¹ Ova su istraživanja provedena u mjestima Kuršanec i Macinec u Hrvatskoj, te u gradovima Tallinn i Tartu u Estoniji, Kölnu i Hassfurtu u Njemačkoj; Solunu u Grčkoj, Torinu u Italiji te u Amsterdamu i Rotterdamu u Nizozemskoj.

Darmody, Kerzil 2016.; Wilder 2014; Hill & Taylor 2004.) Način na koji su roditelji uključeni može biti raznolik. Na primjer, roditelji mogu volontirati tijekom školskih izleta ili zabava; mogu sudjelovati na predstavama te se sastajati s učiteljima tijekom konferencija roditelja i učitelja. Druge akademske aktivnosti uključuju nadgledanje zadaća njihove djece, aktivno pomaganje pri pisanju zadaće ili sudjelovanje u razrednim aktivnostima kao što je pomoć pri čitanju ili nekim drugim aktivnostima.

Nedavno provedeno istraživanje o integraciji učenika migranata u Europi svjedoči da gotovo svi europski sustavi obrazovanja prepoznaju kako se suradnja s roditeljima ili obiteljima učenika smatra ključnom u osiguranju uspješne integracija učenika migranata (Eurydice 2019.). Unatoč tome, ista studija navodi kako ravnatelji škola u Europi nalaze da su roditelji koji govore drugačiji jezik od onog koji se govori u školama manje uključeni u rad škole svoje djece.

Zašto su roditelji učenika migranata rjeđe uključeni u obrazovanje svoje djece?

Jedan od problema je i da su očekivanja koja se odnose na sudjelovanje roditelja često predstavljena i shvaćana kao univerzalna, iako su ona uistinu temeljena na kulturološki specifičnim normama, a posebice onima koje definira škola i njezino okruženje. Što može dakle značiti da uključivanje roditelja različitog kulturološkog podrijetla može značiti i različiti način sudjelovanja u školskim aktivnostima. Na primjer, za učitelje dokaz roditeljskog sudjelovanja mogu biti česti dolasci roditelja u školu kao i sudjelovanje u školskim aktivnostima. U suprotnom slučaju ti učitelji mogu zaključiti da roditelji nisu zainteresirani za obrazovanje svoje djece. No postoji i mogućnost da učitelji nisu upućeni u način na koji su roditelji uključeni u pomaganje oko zadaće u okviru njihova obiteljskog okruženja (Bower& Griffin 2018.;Bezcioglu-Göktolga & Yagmur 2018.).

Pa čak i kada su roditelji uključeni u aktivnosti onako kako se od njih očekuje, nastavnici toga možda nisu svjesni ili pak možda ne prepoznaju da baš njihovo ponašanje sprječava roditelje migrante da budu uključeni u aktivnosti onako kako bi to učitelji više voljeli. To je demonstrirano u istraživanju u kojem je uspoređivano viđenje roditelja Turaka i nizozemskih učitelja u Nizozemskoj (Bezcioglu-Göktolga& Yagmur 2018.) Pokazalo se da su se nizozemski nastavnici kritizirali turske roditelje, navodeći kako roditelji ne dolaze u školu potražiti pomoć, te ne sudjeluju u aktivnostima. No prema tvrdnjama tih istih roditelja, oni su često

primjenjivali savjete učitelja, tako da bi na primjer angažirali privatne učitelje koji su djecu podučavali nizozemskom. No učitelji o tome nisu bili obaviješteni. Osim toga, turski roditelji su naveli da nastavnici ne toleriraju roditelje koji ne govore dobro nizozemski, ta da im nisu dozvoljavali da međusobno govore turski, pa niti da prevedu ono što bi učitelji rekli. To je neke od roditelja posve udaljilo od škole .

Kada roditelji i učitelji ne dijele isti jezik ni kulturološko podrijetlo jasno je da komunikacija predstavlja izazov za obje skupine. Teškoće su još veće kada škola odbacuje materinji jezik roditelja/učenika koji se razlikuje od većinskog/službenog jezika zemlje/ škole.

Mnogi učitelji u Europi uopće nisu svjesni da postoje istraživanja koja pokazuju prednosti višejezičnog obrazovanja koje uključuje materinji jezik migranata korištenjem translingvalnosti kao što pokazuju istraživanja (Herzog-Punzenberger, Le Pichon-Vorstman & Siarova 2017)². Učitelji vjeruju da korištenje materinjeg jezika može učenicima biti smetnja pri učenju te da ih može zbunjivati. A ustvari podržavanje razvoja punog jezičnog spektra učenika ne samo da se pokazalo kao korisnim za uspješnije učenje jezika škole, već je doprinijelo i većoj emocionalnoj dobrobiti učenika (Collier & Thomas 2017.) .

Bez obzira koliko učitelji bili dobronamjerni, školsku politiku roditelji mogu shvatiti kao odbacivanje njihova lingvističkog i kulturološkog identiteta, što dovodi do prekida u komunikaciji (Bezcioglu-Göktolga & Yagmur 2018.).

Kada se učiteljima i roditeljima migrantima omogućilo da surađuju te da koriste dvojezične pedagoške resurse, očekivalo se da će učitelji otkriti što roditelji rade kod kuće te da će roditelji steći bolji uvid u proces učenja koji se odvija u razredu, što je u konačnici dovelo do bolje komunikacije i uspješnijeg usvajanja gradiva djece migrantsko/manjinskog podrijetla.

² Translingvalnost je didaktički sustav koji se može opisati kao most između jezika škole i jezika učenika. Umjesto da se na druge jezike gleda kao na nešto problematično, u ovom se sustavu smatraju kao vrijedni izvori znanja. Učitelji tako grade na onome što su djeca već usvojila na svom materinjem jeziku a potom ih se uči kako da to znanje primijene (Le Pichon & Kambel 2017.; García & Wei, 2014.).

Cilj studije slučajeve

Središnje pitanje na koje se kroz studiju ovih slučajeva pokušalo odgovoriti je kako dvojezični materijali AVIOR-a mogu biti korišteni kao podrška roditeljima multilingvalne djece, migrantsko/manjinskog podrijetla i njihovom većem angažmanu u obrazovanju te iste djece, osobito kada se radi o predmetima kao što je pismenost i matematika.

Konkretnije rečeno, studije slučajeva su bile namijenjene:

Kreiranju neformalne mreže roditelja migranata/učitelja u šest zemalja s temom pismenosti i računanja u nižim razredima;

Povećano uključivanja roditelja migrantskog podrijetla u proces obrazovanja u školama, te bolje upoznavanje tih roditelja s procesom obrazovanja njihove djece, kao i njihove osobne uloge u usvajanju osnovnih vještina pismenosti i računanja.

Stvaranje boljeg uvida među stvarateljima obrazovnih politika, voditelja škola i učitelja o prilikama i preprekama s kojima su suočeni migrantski roditelji u odnosu na obrazovni proces njihove djece.

Omogućavanje stvarateljima obrazovnih politika bolji uvid u prepreke i prilike koje omogućava korištenje dvojezičnih materijala i materijala na materinjem jeziku u nastavi, s ciljem da postanu (otvoreniji) politikama kojima bi se mogao premostiti jaz između „domaće“ i „strane“ djece, kroz podržavanje korištenja materinjeg jezika i dvojezičnog/višejezičnog učenja.

Metodologija

1.1 Akcijsko istraživanje

Prvotno se planiralo koristiti pristup akcijskog istraživanja studijama slučaja: učitelji, roditelji i (kada je to bilo moguće) ravnatelji bili bi zamoljeni da prikupe informacije usmjerene na odgovor središnjeg pitanja, kako se dvojezični materijali AVIOR-a mogu koristiti za potporu uključivanja roditelja višejezične djece migrantsko /manjinskog podrijetla u podučavanju njihove djece, posebno na području pismenosti i matematike?

Studije slučaja odvijale su se između listopada 2018. g., a završene su do ožujka 2019. godine (4-5 mjeseci)³.

U praksi se metodologija akcijskog istraživanja pokazala previše kompliciranom. Veliku poteškoću predstavljao je nedostatak vremena, o čemu su izvijestili kako učitelji tako i roditelji. Da bi se riješili ovi izazovi, materijali su predani učiteljima, koji su ih tada predstavili roditeljima. Nakon nekog vremena, koordinatori projekta kontaktirali su nastavnike ne bi li dobili povratne informacije. Povratne informacije ponekad su prikupljane u obliku intervjua u okviru fokusnih grupa i putem telefona, e-pošte ili skype intervjua. Upitnik je podijeljen svim partnerima sa svrhom da služi kao naputak (vidi Prilog). U Grčkoj su koordinatori projekta također i u samim učionicama iznijeli svoja opažanja.

1.2 Škole, učitelji, roditelji i učenici

U istraživanju su sudjelovala 42 učitelja iz 12 osnovnih škola i vrtića. Učitelji su surađivali sa 67 roditelja i 211 djece u dobi od 4 do 8 godina.

Tablica 1: Škole, učitelji, roditelji i učenici

Zemlja	# škole	# učitelji	# roditelj	# učenici	dobna skupina
--------	---------	------------	------------	-----------	---------------

³ U Njemačkoj je jedna škola završila sa studijom slučaja između listopada 2018. g. i siječnja 2019. godine, dok je druga škola s eksperimentalnim materijalima radila tijekom svibnja i lipnja 2019. god.

Hrvatska	2	4	20	20	5-7 and 6-8 godina
Estonija	2	8	9	9	4-8 and 7-9 godina
Njemačka	2	8	16	48	5-7 godina
Grčka	2	2	4	4	4-6 godina
Italija	2	12	10	122	5-7; 8-9; 10-11 godina
Nizozemska	2	9	10	10	4-6 godina
Sveukupno (u odnosu na planirano)	12 (12)	43 (48)	69 (48)	213 (240)	

Etničko podrijetlo učenika i govorni jezici

Partneri na projektu odabrali su škole s velikom etnički i jezično raznolikom učeničkom populacijom. Obično su to bile škole s kojima su partneri već izgradili odnos. Većina škola smještena je u predjelima gdje živi populacija nižih primanja, s roditeljima koji su ili pripadnici tradicionalnih migrantskih skupina ili su u zemlju stigli tek nedavno. U Hrvatskoj su većinu školske populacije u obje škole/vrtićima činila djeca čiji roditelji pripadaju romskoj manjinskoj skupini i govore bajaški jezik.

Tablica 2: Etničko podrijetlo učenika i učitelja, jezici koji se govore i jezici izabrani za materijale

Zemlja	Etničko podrijetlo učenika	Jezici koji se govore	Etničko podrijetlo nastavnika	Jezici izabrani za materijale
Hrvatska	romsko	bajaški, hrvatski	hrvatsko; romski asistenti u nastavi	bajaški
Estonija	rusko	ruski, estonski i drugi	estonsko	ruski
Njemačka	sirijsko, afganistansko, rusko, tursko, talijansko, portugalsko,	arapski, ruski, albanski, turski, grčki, poljski, talijanski,	njemačko, učitelji turskog i arapskog jezika	arapski, ruski, albanski, turski, grčki, poljski, talijanski, portugalski *,

	grčko, nigerijsko, iransko, iračko	portugalski, španjolski (uglavnom) arapski i ruski)		španjolski * (uglavnom arapski i ruski)
Grčka	albansko, iransko, romsko (govore turski)	albanski, farsi, turski	grčko	albanski, farsi*, turski
Italia	nigerijsko, marokansko kinesko, egipatsko rumunjsko, albansko, peruansko	talijanski, engleski, arapski, kineski, rumunjski, španjolski	talijansko	talijanski, engleski, arapski, kineski, rumunjski*, španjolski*
Nizozemska	tursko, marokansko, poljsko	turski, arapski, berberski, poljski	nizozemsko	turski, arapski, poljski

* Napomena: jezici s (*) nisu bili dostupni u okviru AVIOR materijala, no dodali su ih sami učitelji i roditelji.

1.3 Izazovi i ograničenja studije

Projektne partneri suočili su se s različitim izazovima tijekom primjene studija slučaja:

- ▶ Praktične prepreke su se uglavnom odnosile na eksperimentalni karakter projekta. Neki materijali nisu bili u potpunosti gotovi kada se počelo s provođenjem studije slučaja (na primjer, dizajn nije bio dovršen) a pojavile su se i tehničke poteškoće u prilagodbi materijala na različite jezike. S druge strane, to se ponekad pokazalo kao dobrodošla prilika da se roditelji više uključe u projekt.
- ▶ Nedostatak vremena i od strane nastavnika i roditelja je ozbiljno ograničenje koje spominju projektne partneri. Ne samo da je bilo malo vremena za objašnjenje projekta prije njegova početka, već je i prikupljanje povratnih informacija na kraju ili usred projekta predstavljalo poteškoće.

- ▶ Komunikacija s roditeljima: posebno se odnosi na roditelje nižeg socijalno ekonomskog statusa. Asistenti u nastavi koji govore jezik djece (u Hrvatskoj) ili roditeljski koordinator (u Nizozemskoj) pokazali su se od presudne važnosti.

Ograničenja istraživanja

Koordinatori projekata obično nisu bili prisutni kada su materijali korišteni u učionici ili kod kuće te su se morali u potpunosti osloniti na povratne informacije sudionika. Upitnik se također svugdje nije dosljedno provodio. Umjesto toga, projektni partneri odlučili su se za fleksibilniji pristup i prikupljali su informacije od različitih sudionika kad god su to mogli: e-poštom, telefonom ili u šetnji školskim hodnicima. Ipak, uspjeli smo steći dobar dojam o tome kako su materijali korišteni i je li njihova upotreba pridonijela ciljevima koje smo postavili.

Rezultati

Kao što je spomenuto u uvodu, studije slučaja provedene su s ciljem da se utvrdi može li dvojezični materijal AVIOR-a povećati uključenost roditelja migrantskog podrijetla u proces učenja njihove djece.

2.1 Izbor materijala

Škole su mogle izabrati između deset različitih vrsta gradiva za razvoj pismenosti i računanja: dvojezične priče, igre s riječima i matematičke igre, nastavne planove za učitelje, s prijedlozima za kreiranje višejezičnih aktivnosti u učionici kao i niz tematskih plakata s riječima, za objesiti na zid učionice (vidjeti tablicu 3).

Tablica 3: Pregled izabranih AVIOR materijala

	Pismenost	Opis materijala:	Odabrani u
1	Jezične igre (Bingo, dovršavanje riječi, nabranje boja, povezivanje riječi, slagalice od tri riječi)	Dvojezične igre korištene u raznim aktivnostima sa svrhom ohrabivanja učenika da koriste vokabular oba jezika.	U svim školama
2	Poster s riječima (14 raznih tematskih, npr. s dijelovima tijela, danima u tjednu, voćem i povrćem)	Dvojezični poster s riječima	U Grčkoj i Nizozemskoj
3	Čokoladni kolač na Havajima	Ilustrirana priča koja se čita naglas. Ista je priča dostupna na više jezika.	U Estoniji, Njemačkoj, Italiji, Nizozemskoj
4	Drugačije pile	Priča o inkluziji i ekskluziji koja uključuje aktivnosti na različitim jezicima.	U Grčkoj, Italiji, Nizozemskoj

5	Kreiranje višejezične liste riječi (nastavni plan)	Nastavni plan za učitelje, kako bi mogli usporediti različite jezike koji se govore u razredu te prema njima planirati nastavu gramatike.	U Njemačkoj, Grčkoj i Italiji
6	Softverske aplikacije pomoću kojih se kreiraju priče i druge aktivnosti u razredu (nastavni plan)	Objašnjenje u Power point-u o načinu korištenja tri besplatne softverske aplikacije pomoću kojih se kreiraju priče i koje omogućavaju uspoređivanje različitih jezika koji se govore u razredu.	nigdje
7	Slušaj i ponovi: Tijelo (nastavni plan)	Objašnjenja o tome kako se uče različiti jezici uz korištenje fizičkih aktivnosti kroz metodu potpunog tjelesnog odgovora.	Estonija, Grčka
	Računanje		
8	Matematičke kartice	Dvojezične matematičke igre kojima se vježba uspoređivanje (veće/manje) kao i matematičke operacije (zbrajanje, oduzimanje, množenje itd.)	Hrvatska, Estonija, Grčka, Nizozemska
9	Matematika naravno! prvi dio	Dvojezični matematički zadaci za početnike	Grčka, Nizozemska
10	Matematika, naravno! drugi dio	Dvojezični matematički zadaci za starije/naprednije učenike	nigdje

2.2. Poboljšano uključivanje roditelja

Svi partneri na projektu izvijestili su da materijali zaista poboljšavaju sudjelovanje roditelja i njihovo uključivanje u školovanje djece i školski proces. Za predškolske odgajateljice u Hrvatskoj komunikacija s roditeljima postala je čak i bolja nego prije. Razlog tome je da je uporaba materijala pokazala roditeljima da učitelji cijene jezik djece, a samim time i njihovu kulturu, što je učiteljima omogućilo bolji kontakt s roditeljima. U Italiji su nastavnici mišljenja da je eksperiment vrlo koristan način za uključivanje roditelja koje je inače bilo teško uključiti, te da promiče aktivnu ulogu roditelja u obrazovanju njihove djece. Zaključeno je da taj pristup "predstavlja dobro polazište za izgradnju stabilnog odnosa između učitelja i

roditelja i poboljšanje komunikacije u budućnosti." U Nizozemskoj, jedna učiteljica napisala je da osjeća da su roditelji više uključeni u obrazovanje njihova djeteta. "Viđam ih više u školi, a roditelji od mene također traže više školskog materijala (osim materijala AVIOR-a). Vidim da suradnja s roditeljima ima pozitivan učinak na razvoj djece."

'Teško dostupni' roditelji

Nekoliko projektnih partnera spomenulo je da su materijali korisni i za uspostavljanje bolje komunikacije s onim što su nazvali "teško dostupnim" roditeljima. Na primjer, u Njemačkoj, majka koja govori arapski jezik, koja nikad prije nije sudjelovala u školskim aktivnostima, došla je u školu i čitala priču „Čokoladni kolač“ na arapskom jeziku. Učiteljica je to smatrala velikim uspjehom. U Nizozemskoj se jedna od škola ciljano odlučila raditi sa roditeljima koji su bili „teže dostupni“. Kao rezultat rada na materijalima, škola je primijetila da roditelji češće dolaze u školu, a kao što je već spomenuto, kontakt s učiteljima znatno se poboljšao. U slučaju romskih roditelja u Hrvatskoj, rezultati su bili posebno ohrabrujući zbog često teškog i marginalnog položaja Roma u Hrvatskoj. Jedna od zabluda među učiteljima je da se romski roditelji ne brinu o obrazovnim postignućima svoje djece, dok romski roditelji, pogotovo kada nisu sami obrazovani, sumnjaju u vlastite sposobnosti. Kroz ovaj projekt roditelji su uvidjeli da mogu pružiti podršku svojoj djeci kod kuće.

Ključni zaključak do kojeg je jedan ravnatelj škole u Nizozemskoj došao bio je da je "nastavni plan i program taj koji povezuje roditelje sa školom. Roditelji moraju imati razloga za zajednički rad, kako bi izašli iz svoje zone komfora. Ovaj projekt im daje takvu priliku. On omogućava da trokut između roditelja, učitelja i djeteta nesmetano funkcionira."

2.3 Drugi učinci

Osim što su se poboljšali odnosi u školi i kod kuće, eksperiment AVIOR-a s dvojezičnim materijalima imao je i druge, nepredviđene učinke.

Poboljšani odnos roditelja i djece

U Grčkoj su roditelji-migranti posebno uživali u činjenici da su djeca njih mogla učiti riječi i izraze na grčkom i pomogla im da poboljšaju svoje jezične performanse. U Hrvatskoj je većina roditelja prvi puta vidjela bajaški jezik u pisanom obliku. Roditelji su komentirali: „Bilo je zabavno! I sami smo također naučili kako točno izgovarati neke riječi. Dakle, nešto učimo s našom djecom. I igramo se dok učimo."

Povećana svjesnost o višejezičnosti

U Hrvatskoj većina nastavnika ne govori bajaški jezik i ne dopušta djeci da ga u školi govore. U stvari, učitelji i roditelji dijelili su brojne zablude u vezi s učenjem drugog jezika, uključujući i zablude da bi za djecu bilo najbolje da se u školi govore samo hrvatski jezik, jer bi ih korištenje materinjeg jezika onemogućavalo da savladaju hrvatski. Smatrali su da bi roditelji trebali s djecom govoriti hrvatski i kod kuće i da djeca koja ne govore hrvatski ne mogu postići dobre rezultate u školi. Mnogi roditelji uče svoju djecu da u školi ne govore bajaški. Nakon radionice tijekom koje su roditeljima i djeci predloženi materijali AVIOR-a, nastavnici su izjavili kako su sada bolje shvatili "važnost očuvanja materinjeg jezika u svrhu razvoja i učenja općenito".

U Njemačkoj su učitelji primijetili da brojnoj djeci nije baš ugodno koristiti materinji jezik, tj. jezik svojih roditelja pred drugima. Nisu naučili čitati na tom jeziku. A moguće je da su bili presramežljivi, jer nisu bili sigurni je li govoriti neki drugi jezik nedostatak ili prednost. Materijali su pomogli nekoj djeci da shvate da je to zapravo prednost.

Više kontakta među roditeljima

Eksperiment je također poboljšao kontakt roditelja različitog jezičnog i kulturnog podrijetla. To je bio slučaj u Nizozemskoj, gdje su roditelji napomenuli da se obično družu samo s roditeljima s istog govornog područja, no da sada surađuju i s drugim roditeljima.

Jačanje samopouzdanja roditelja

Konačno, za roditelje koji su imali vrlo marginaliziran položaj u društvu, projekt AVIOR pridonio je rastu njihova samopouzdanja. U Hrvatskoj su romski roditelji osjećali ponos. Većina roditelja prvi je puta vidjela bajaški jezik u pisanom obliku. Uvođenjem gradiva AVIOR-a od strane nastavnika pokazalo je roditeljima da su i oni i njihova djeca poštovani u školi. U Nizozemskoj je projekt AVIOR ohrabrio jednu majku da krene na satove nizozemskog jezika, prvi puta otkad je u Nizozemsku stigla prije 30 godina.

Zaključak

Ovaj projekt bio je pokušaj korištenja dvojezičnih materijala kao način za poboljšanje komunikacije između roditelja i učitelja u korist učenika migranata koji govore različite jezike. Rezultati pokazuju da je takav pristup bio uspješan: projektni partneri u šest zemalja izvijestili su da je nakon tri do pet mjeseci korištenja materijala u učionici i kod kuće došlo do bolje komunikacije i boljih odnosa između roditelja i učitelja. Projekt je također doveo do većeg angažmana roditelja u odnosu na obrazovanje njihove djece, poboljšan je odnos između učitelja i učenika, pa čak i među roditeljima iz različitih jezičnih skupina. Projekt je također pokazao da je školama moguće doprijeti do „teško dostupnih“ roditelja nižeg društveno-ekonomskog statusa s vrlo ograničenim vještinama službenog jezika škole/ zemlje u kojoj žive. Viđeni su kako prvi put dolaze u školu i aktivno sudjeluju u aktivnostima, što im je podiglo samopouzdanje.

Pouka, i neke preporuke

- ▶ Kurikulum je ono što povezuje školu, roditelje i učenike.
- ▶ Školske aktivnosti koje poštuju kulturni identitet i baštinu roditelja, poput dvojezičnih aktivnosti, mogu poboljšati međusobno razumijevanje, a samim tim i komunikaciju roditelja i nastavnika.
- ▶ Uključenost roditelja ne definira se samo aktivnošću ili njihovom „prisutnošću“ u školi; aktivnosti u kući za koje nije potrebna prisutnost roditelja u školi mogu biti podjednako vrijedne i poboljšati odnos između roditelja i njihove djece.
- ▶ Vrijednost suradničkih aktivnosti između učitelja i roditelja može biti i u procesu, a ne samo u rezultatima. Na primjer, tražeći od roditelja pomoć u prevođenju ili ispravku materijala, daje roditeljima priliku da se osjećaju priznatim stručnjacima što može podići njihovom samopoštovanju i dodatno poboljšati odnos s učiteljem.
- ▶ Aktivnosti ili materijali ne moraju biti skupi ili maštoviti, jednostavnim igrama i pričama može se puno postići.
- ▶ Poučavanje učitelja o prednostima višejezičnog obrazovanja i ulozi materinjeg jezika u procesu učenja migranata je od ključne važnosti.

- ▶ Presudna je i pomoć preopterećenim nastavnicima, primjerice u obliku asistenata u nastavi koji dijele jezike i kulturnu pripadnost učenika ili pomoć od strane roditeljskih koordinatora. Treba također priznati i podržati ulogu nevladinih organizacija i organizacija migranata, u potpori školama.
- ▶ Dvojezični nastavni materijali trebaju biti besplatni i dostupni u svim državama članicama EU na što više jezika, nastavnicima i roditeljima. Ovaj bi projekt također mogao pomoći u procesu obrazovanja djece koja sa svojim roditeljima migriraju kroz različite obrazovne sustave.

Reference

- Bezcioglu-Göktolga, I. i Kutlay Yagmur (2018.) Utjecaj nizozemskih učitelja na obiteljsku jezičnu politiku roditelja turskih migranata. *Jezik, kultura i kurikulum*.
<https://doi.org/10.1080/07908318.2018.150439>
- Bower, H. & D. Griffin (2018.). Može li Epsteinov model uključenosti roditelja djelovati u osnovnoj školi brojnih manjina i siromašnije populacije? Studija slučaja. *Stručno školsko savjetovanje*. <https://doi.org/10.1177/2156759X1101500201>
- Collier, V.P., & Thomas, W.P. (2017.) Provjeravanje snage dvojezičnog školovanja: trideset dvije godine velikih, longitudinalnih istraživanja. *Godišnji pregled primijenjene lingvistike*, 37, 1-15.
- Europska komisija (2015.) Podučavanje jezika i učenje u višejezičnim učionicama. Luksemburg. doi: 10.2766 / 766802
- Eurydice (2019.) Europska komisija / EACEA / Eurydice. Integriranje učenika migrantskog podrijetla u škole u Europi: Nacionalne politike i mjere. Izvještaj Eurydice. Luksemburg: Publikacije Ureda Europske unije.
- García, O. & L. Wei, (2014.) *Translingvalnost: jezik, dvojezičnost i obrazovanje*. New York: Palgrave Macmillan.
- Herzog-Punzenberger, B., Le Pichon-Vorstman, E. i Siarova, H., (2017.) *Višejezično obrazovanje u svjetlu različitosti: Naučene lekcije, izvješće NESET II*, Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2017. doi: 10.2766 / 71255.
- Hill, N. i Lorraine C. Taylor (2004.), *Sudjelovanje roditelja u školi i akademska postignuća djece: Pragmatika i problemi. Trenutni pravci u psihološkoj znanosti*. Vol. 13, br. 4, str. 161-164.
- Le Pichon, E. i E.R. Kambel (2017.) *Meertalige strategieën, taalonzekerheid en rekenen met anderstaligen: voorbeelden uit Suriname*. [Višejezične strategije, jezična nesigurnost i matematika s multilingvalnom djecom: primjeri iz Surinama] U: Orhan Agirdag i Ellen-Rose Kambel (ur.), *Nederlands Plus. Meertaligheid en onderwijs*. [Nizozemski plus. Višejezičnost i obrazovanje] Amsterdam: Boom Uitgevers, 2017.
- OECD (2018.) *Otpornost učenika migrantskog podrijetla: čimbenici koji oblikuju dobrobit. O percepciji podrške i kontrole obitelji, zadovoljstva školom i okruženjem u obrazovnim ustanovama*.
- Santos, M.A. i dr., 2016. *Školski uspjeh domaćih i učenika migranata: studija usmjerena na percepciju podrške i kontrole obitelji, zadovoljstvo školom i okruženjem u obrazovnim ustanovama*. *Granice u psihologiji*, 7 (1560).
- Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2007.) *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en –participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen*. Nijmegen: ITS. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Smit, F., Sluiter, R. i Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid u internationalnom perspektivi*. Nijmegen: ITS. Radboud Universiteit Nijmegen.

Sneddon, R. (2008.) Magda i Albana: Učenje čitanja pomoću dvojezičnih knjiga. *Jezik i obrazovanje*, 22 (2), str. 137-154.

Van Driel, B., Darmody, M. i Kerzil, J., 2016. Obrazovne politike i prakse za poticanje tolerancije, poštivanja različitosti i građanske odgovornosti djece i mladih u EU. Izvještaj NESET II. Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije.

Vogels, R. (2002). *Ouders bij de les. Betrokkenheid van ouders bii de school van hun vrste.* Den Haag: Sociaal en CultureelPlanbureau.

Wilder, S. (2014.) Učinci roditeljske uključenosti na akademska postignuća: meta-sinteza, *Edukativni pregled*, 66: 3, 377-397, DOI: 10.1080 / 00131911.2013.780009

Prilog: Popis pitanja

Pitanja za roditelje i učitelje:

1. Jeste li koristili (neki od) AVIOR materijala u posljednja dva tjedna?
2. Koji materijal koristite? (ako ste koristili više materijala, odgovor dajte za svaki od njih posebno)

Pitanja za roditelje:

Materijal A (ispunite koji ste materijal koristili)

1. Kada ste koristili materijal? Zašto baš taj?
2. Molimo opišite okolnosti: s kime i na kojoj lokaciji ste koristili materijal (u školi / kod kuće?)
3. Kako Vam se svidio materijal?
4. Kako se Vašem djetetu svidio materijal?
5. Je li Vam bilo teško koristiti materijal? Zašto?
6. Što Vam se svidjelo u materijalu ...
7. Je li materijal pomogao u postizanju vašeg cilja / odgovaranju na vaše istraživačko pitanje? Na koji način?
8. Molimo Vas navedite sva relevantna iskustva! Jako smo znatiželjni.

Pitanja za nastavnike:

1. Kakav je bio kontakt između vas i roditelja?
2. Kada ste koristili materijale? Zašto baš taj (te)?
3. Molimo opišite okolnosti: s kime i na kojoj lokaciji ste koristili materijal (u školi / kod kuće)?
4. Je li materijal pomogao u komunikaciji s roditeljima? A s vašim učenikom/učenicima)?
5. Kakvo je vaše iskustvo s materijalom: imate li pozitivnih ili negativnih povratnih informacija?
6. Kako se roditeljima svidio materijal?
7. Kako se učenicima svidio materijal?
8. Komunicirate li sada više s roditeljima i učenicima?
9. Je li vam materijal pomogao u postizanju cilja / odgovorio na vaše istraživačko pitanje? Kako?
10. Nabrojite vaša relevantna iskustva! Jako smo znatiželjni!